

Ägg — tunt skal —
ny spricka.

Hagar Olsson skriver om
**Strindbergs brev till
Harriet Bosse.**

Inträdesfordringarna till
folklokeseminarier.
Av lektor **Gösta Seterberg.**

Kvinnliga vikingaättlingar
och pionjärer på Island.
Av **Estrid Falberg-Brekkan,**
Reykjavik.

Från riksdagsläktaren.
Av **Elsa Svartengren**

Filmkrönika.
Av **Nils Beyer.**

Vad har hänt?

KREUGERKOMMISSIONEN HAR KONSTATERAT förfalskningar i Kreugeraffärens så långt tillbaka som den hunnit med sin utredning, nämligen till 1925. Falsarierna ha sålunda börjat före depressionen. F. ö. har nu polisen uppträtt i affären, en särskild Kreugerkommission är bildad inom polisen med särskilda lokaler och hitills ha tre anhänganden skett av direktörer, som varit Kreuger behjälpliga med förfalskningarna. Uppmärksamheten är f. ö. särskild riktad på det egendomliga dröjsmålet med själva dödsfallets tillkännagivande för svenska myndigheter. Särskilt sett i samband med de omfattande försäljningar av Kreugerpapper, som samma dag ägde rum på börserna i Stockholm och New York.

De två unga kupongtjuvarna ha under tiden fått sin dom, straffarbetet i två, resp. ett och ett halvt år!

RIKSREGERINGEN I TYSKLAND har utfärdat förbud mot de nationalsocialistiska stormavdelningarna och skyddsskärarna, vari även inbegripits de s. k. folksportföreningarna och Hitler-Jugend i Berlin. Samtidigt har polisen företagit razzior bland kommunistiska organisationer, för att försäkra sig om att dessa inte olovligen fortsätta den redan sedan 3 år tillbaka förbjudna Röda Frontkampe-organisationen. Regeringen förklarar att de privata militärförlikningar gjort sig skyldiga till sådana brott mot den bestående ordningen att deras upplysning måste ske av hänsyn för statens bestånd.

FRÅN DEN JAPANSKA STRIDSFRONTEN meddelas oroväckande nyheter om hotande krig med Ryssland. Genève har skickat förnyad påminnelse om att Japan i samband med det s. k. stillståndet lovat dra sina trupper från Shanghai och väntar från sin blandade Stillståndskommission underrettelser om, när återdraget sker.

ETT UNGDOMENS KORSTAG för freden har under några månader varit satt på väg till Genève för att ge sin avrustningsvilja till kända och under april ha de unga korsfararna av skilda europeiska nationaliteter avlämnat sina skarpt formulerade krav till avrustningskonferensen. Talande i 50,000 människors namn. Folkviljan har åter gjort sig påmind härnär, skriver vår korrespondent från Genève.

Veckovisaren

Den moderna socialismens dilemma.

Två makter kämpa i våra dagar om herravaldet inom den socialistiska rörelsen, två hjärtan och två hjärnor tävla om makten över varje socialist. Det är förespråkarna för det ekonomiska förnuftet å ena sidan, det ekonomiska oförnuftet å den andra. Och det är inte nog med detta. Splittringen ökas genom de mot varandra stridande motiv, som ligga bakom de olika riktningarna. Man kämpar på den ekonomiskt oförnuftiga linjen först och främst av ren idealism, för förhoppning att på den vägen vinna högre värden, rättvisa, jämlikhet och ett samhälle i skönhet. Men det finns också en annan drivkraft, man vill genom de orimliga förhållandenas egen utveckling bringa det rådande systemet till katastrof och på detta sätt öppna en så att säga automatisk omvänting. De motstridiga synpunkterna förkomma i olika blandning i varje socialdemokrats brost, men det är just nu av en orhörd betydelse att få klarhet om var man egentligen står.

Vilka vägar har då den moderna socialismen att rädsla sig ur sin egen tvärdräkt? Englands store nationalekonom J. M. Keynes har besvarat frågan så, att den första, den enda uppgift som just nu blivit socialismen ålagd är att komma till insikt om och sedan fullfölja vad som är ekonomiskt sunt och förnuftet. Det fördras för närvarande en koncentration kring de praktiska uppgifterna, som i själva

verket är enda sättet att närma sig idealet. Men denna väg är långt ifrån lätt. De praktiska problemen lösning efter en i ekonomiskt avseende förnuftig linje är i och för sig en beröfvt svar sak och fordrar skarp intellektuell insikt. Men det överväldigande flertalet av arbetarepartiernas medlemmar, inte bara i England utan i alla länder har en gammalmodig och allt annat än intellektuell inställning. Vi ha för närvarande att kämpa med i anpassningsvägrighet inom själva den ekonomiska organisationen, som är av den mest ingripande betydelse. Vi ha räknat fel på de tekniska hjälpmedlen. I stället för att uppträda som den mänskliga arbetskraftens medhjälpare ha de gjort den överflödig, i stället för att öka dess effektivitet ha de medverkat till dess avstämning. Men — anser Keynes — vi ha utsikt att öppna ett bättre resultat.

Det gäller att åstadkomma en generalplan för världshushållningen, en organisation av det hela som är något affaisens annat än produktions- och distributionsens små detaljproblem. Genom att kontrollera kapitalet och inkomstfördelningen och därigenom säkerställa köpkraften, som skall kunna motsvara den moderna tekniken enas produktionsmöjligheter, skulle vi redan ha tagit ett stort steg mot ett bättre samhälle och spänningen skulle till mindre än någonsin för.

Var ligger hindret för födelsekontroll?

Hos läkarna?

I Föreuta Staterna har centralorganisationen för arbetslöshetens bekämpande tagit initiativ till ökade åtgärder för födelsekontroll. 2 miljoner familjer, lågt räknat, voro under föregående år helt beroende av de understödet de kunde erhålla av offentliga medel eller från privatsituationer. Kunskapen om kontraccive medel är för många av dessa familjer lika nödvändig som mat, kläder och husrum. Efterfrågan på sådan upplysning gör sig också allt starkare gällande. Och en tillfredsställande organisation skulle kunna komma till stånd genom de allmänna poliklinikerna, dispensärernas och sjuksköterskebyråernas försorg.

Tyvärr är den amerikanska arbetslöshetskommissionens program på denna punkt långt ifrån uppfyllt, påpekar en författare i The New Republic. I rapporterna från de olika välfärdsovervakningarna är ordet födelsekontroll knappast nämnt och detta fastän många av dem äro fullt på det klara med att de nödlidande familjernas värsta svårigheter äro att söka just på detta område. De möjligheter som finnas att erhålla hjälp och upplysning äro också förhållansvis otillräckliga.

Man kan inte skylla på att lagen lägger hinder i vägen. Visserligen förekomma vissa förbud mot spridande av kunskap om preventiva medel. Men tjugon av Amerikas föreuta stater tillåta klinikerna för födelsekontroll att ostört arbeta för upplysning och i fyrtiofyra stater ger lagen rätt åt läkare att lämna sina patienter upplysning i sådana fall, då det kan anses nödvändigt.

Den allmänna opinionen har även i stort sett accepterat födelsekontrollens idé och den praktiseras mycket allmänt

Majestätet och Frihetsligan.

Två premiärer av SVEN STAL.

Intellektuella pjäser ligga inte sällsynt bra till för svenska skådespelare och merendels inte alla för den svenska publiken. »Jean Musse eller Frihetsligan» bör till denna subtila pjäsart, som i fransk mun inför en fransk publik kan frotra intellektet till ett belåtet spinnande, men i svensk förklädnad inför en främmande och absolut likgiltigt publik och utförd av en delvis ännu mera vilsekomen aktör-trupp — då blir intycket förvirrat, men tacksamt när ridån går ned för sista gången.

Jules Romains anses vara modern och moderna andar hänvisas numera till lösa skärmar, arrangemanger å la Mea's skylt-fönster och stålmebler. Vad mr Romains har att säga är i sig själv fullkomligt fritt ifrån stålskellet och extrema interioer, det har sin modernitet fördömt i åmnets himlastormande tendens eller i motsättningsnärans outrerade dialoger. Regissör Lindberg hade inte framhått de olika samtalspolerna och inte skapat rumso för de vardagligheter ur vilka hela komedin spirar. — Han hade inte sett att det endast var några tuppljät författaren avvikit ifrån Molière. Jules Romains är inte i familj med Alfred Jarry och borte inte i Le Corbusiers dammria hem med betongastisk.

Så vitt jag kunde tala mig till ut handlingens gång stred Jean Musse en förtvivlad kung med samhällets skygglappar och tusentals plank med förbudet att affischera på. Ironien i stycket blir lätt tunn, när inte rollerna utformas helt stämda i satirens tonart — eftertanke eller bara en bisak av kritik inverkar bakteriedödande på spektaklet och oförståndets dimma lägrar sig låtrentung över parkett och rader.

Uno Henning har inte den omedelbara charmen, den poljkaktiga, bekymmerlösa

fräckheten. Hur många av våra skådespelare har det? Han blir oftast redbar där redbarheten är på pricken det motsätta till vad han skall göra intyck av. I Jean Musse kan jag dock inte neka till att han stundtals utom humor och där blir en frigjörd själ utan humor och där blir intellektet till ett belåtet spinnande, men i alla händelser resultatet detsamma aningen han är bunden eller fri. Några av de dubblrande artisterna hade skapat förbluffande goda typer, bland dem herr Peters, Gunnar Olsson, Flygare och Natop. Herr Widgrens engelska sekreterare i Frihetsligan var gentlemannamässigt charmerande och i allt sitt byckeri var Ragnar Arvedson av samma kategori. Den väluppfostrade bycklaren är absolut att föredra framför den oberosta- de sanningssägaren, åtminstone ifrån en parkettpatts. Den tejlanska unga fröken Hjärdis Peterson hade med säkra, enkla medel gjort om sig till en midwictoriansk engelska och den enda fransmannen i hela stycket var helt naturligt fru Gall Natop. Hon har esgitt, gallick replikförling och kan konturera en figur så att man ser var den geografiskt bör hemma. Kontentan av föreställningen: något osäkrat, stillvis roande men framtidsöst upptigt. Nästa pjäs moises med tacksamhet, gärna med samma billiga skärmar och dekor om endast resultatet blir kongenialt med pjäsens innehåll. Det är ändå det viktigaste.

IL
Marika Stiernstedts »Majestät», pjäs i tre akter, som författarinnan kallar sitt inop, är ett förbluffande debutarbete inom den dramatiska genren. Det är inte »Fröken Livins» författare som handskats med det ömtåliga materialet, allt det trevande, obändiga och mödosamma i den livniska boken är som bortblåst — nej, jag ville helfte säga att det är den charmen, den poljkaktiga, bekymmerlösa (Forts. å sid. 4.)

Pension efter sin moder.

Motionen nr 360 i första kammarvärdet uttafår från fröken Kerstin Hesselgren och i andra kammarerna från fru Nordgren och herr Lindberg i de allra sista dagarna, är ur många synpunkter intressant — enkannerligen sedd ur kvinnlig synvinkel. Motionen ger en egendomlig och även sorglig bild av en i vår lagstiftning tyvärr icke enstaka anomali.

Saken är i korthet följande: En kvinnlig ordinarie befattningshavare i telegrafverket har avlidit efterlämnande en minderårig dotter född utom äktenskapet. Barnet föddes 1918 och modern har sedan dess födelse haft värnadsden om barnet. Jämlikt kungörelse den 18 juni 1925 är var och en kvinnlig innehavare av ordinarie befattning i statens tjänst skyldig

att genom erlaggande av avgifter bereda rätt till pension åt efterlevande barn. Modern har även sedan 1925 på grund av dessa stadganden erlagt inte mindre än 15 kr. 50 öre i månaden och man kan med säkerhet utgå ifrån att hon gjort det i den fasta förvisningen, att dessa argliger vid hennes frånvaro skulle tillförsäkra barnet den pension som moderns tjänstegrad kunde berättiga det till.

Barnet får emellertid icke någon som helst pension. I ovannämnda kungörelse stadgas nämligen att kvinnlig befattningshavares barn ligger åtnjuta pension enligt de bestämmelser som stadgats för barn efter manlig befattningshavare, och dessa bestämmelser har av direktionen över telegrafverket änske- och pupplikassa tuller. (Forts. å sid. 4.)

Läcker och hälsosamt
är smörgåbrödet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterspjning!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:

Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:

Carin Hermelin.

ANSVARIG UTOIVARE:

Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Sussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén.
Herkulesgatan 14 (f. d. L. a. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenter,
förvaltningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

TANDLÄKARE

Tandläkare

EMIL LINDBLADERS

PRIVATKLINIKER

Stockholms största och modernaste
tandklinik för alla samhällsklasser.

Östermalms:

Kommendögatan 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen:

Hantverkarg. 37. Tel. K. 37, K. 3738
(Österbyggnaden v. Kungsholms Lärverk)

Motåtg. 8.30—9, 1.30—2, 6—7.
Tandvård behandlar lula dagfr. 9—7
Lösdag stänges 4 (sommarsäs. 2).

Kostnadsfri rådgivning.

Endast esm. tandläkare.

Liliesjöbs

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär
STOCKHOLM

Butiker:
Fridhemsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82.
Hantverkargatan 45 — Tel. Kh. 55 85.
Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25.

EL värmskuddar — Kattskinn —
Kamelhärskålar — Urmehållare —
Sanietsbyxor för damer —
Allt i branschen.

St Görans Begravningsbyrå

Jenny Larsson

FLEMINGGATAN 60.

Tel. K. 47 24

Ombesörjare allt vid dödsfall.

Eldbegängelser. Balsameringar

För 25 kronor

i månaden kan Ni få en Remington
Portable — skrivmaskinen för
varje man, kvinna eller barn, som
har skrivarbeten att utföra. Hyll
och sånd oss kuponen, så skicka
vi omgående trycksaker och
prisuppgift.

REMINGTON

Hanningsgatan 32, Stockholm.

Namn

Adress

Den 23 april 1932.

Ägg — tunt skal — ny spricka.

Riksdagen har beslutat att lägga
tull på ägg med 20 kr. pr 100 kg.
Det var inte i och för sig så märk-
värdigt, ty riksdagen beslutar många
underliga ting. Men det som väckte
en smula uppmärksamhet — om
något annat än Kreugerkoncernen
kan göra det — var splittringen inom
det folkfrisinade partiet i denna
fråga. Detta parti, som för nöj är
sedan offentligen bestämde sig för
att beträda splittringens väg har sedan
fått erfara dess oundvikliga
följder: att ytterligare smulas sönder.
En ödet ironi har satt dem i
s. k. regeringsställning. Men nu har
åter en klyvning ägt rum med regere-
ningen i spetsen. Jordbruksministern
har alltid varit tillvånlig och de sista
åren dragit mer och mer åt höger
med sin protektionism till någon
hjälp för storbruket och mera kostnad
för det allmänna alltjämt lämnande
de jordfråga äsido. Statsministern
har gått med på äventyret — han är
icke jordbrukare och har kanske
trott, att moderneringen kunde hjäl-
pas genom tillfälliga bidrag till stor-
bruket och byråkratiska inrättningar
i mängd. Men när det kom till frå-
gan om tull på ägg, blev det honom
för stort. Och han talade frihand-
let i enlighet med de frinnades pro-
gram. Regeringens ledamöter i riksdagen
röstade för eller emot eller inte
alls — allt efter samvete eller råd
och lägenhet, och deras partivänner
följde dem efter åt olika håll. Icke
mindre än 21 s. k. frinnade röstade
för tullen. En fullkomligt äggröra!

Det är svårt att rösta. Vi veta,
att det är ännu svårare ett valår. I
vallet breder dessvärre sin skugga
över frågornas avgörande. Men när
splittringen går så långt som nu, att
inte ens regeringens medlemmar kun-
na hålla samman, och landet dess-
utom blivit så komprometterat, som
skett, varför icke låta oss få en sak-
lig expeditionsmästare, icke en «na-
tionell» samlingsregering — allmän
kohandel — intill dess folket i val
fått säga sin mening!

Huru länge? Från riksdagsläktaren.

K. Maj:t har framlagt proposi-
tion om ändring av kommun-
alskattelagen med sänkning av re-
parationstaxen för jordbruksfastighet
från 6 till 5 procent, d. v. s. skatte-
beräkningen å taxeringsvärdet. En
motionär har i stället föreslagit 4 %,
särskilt för att hjälpa det skuld-
satta jordbruket.

Hur många miljoner skali samhäl-
let förlora, hur många tusen eller
hundratusen ska bli arbetslösa, innan
statsmakerna försöka att lösa svår-
igheterna i stället för att underhålla
dem?

Intrådesford- ringarna till folkskolesemi- narierna.

Som framgår bl. a. av redogörelsen
nr 16 av Tidevarvet för riksdags-
förslagen angående seminarierna, ifrågasättes införandet av realskoleexamen
motvarande kunskaper som intrådesvill-
kor, vilket i verkligheten icke skulle be-
tyda någon ökning av fordringarna, säges
det, emedan konkurrensen redan drivit
upp dessa så högt.

Är detta sant?

Några siffror från Linköping för att be-
lysa frågan. I våras fingo vi taga in 25
elever, och bland de sökande hade 43 av-
lagd realskoleexamen eller gått igenom
minst en gymnasieklass, men av dem
kommo blott 17 in, under det att 9 un-
derkände och 17 godkändes men lågo
efter åtskilliga utan realskolekunskaper,
varav 8 intogs. Och föregående år ha
siffrorna ej varit mer till realskolan
favör utan ofta tyrlott.

Principen här sålunda varit den, att vi
givit företräde åt en som läst den mindre
kursen men i stället smält den bättre.
Och väl principen, som är den lagenliga,
borde väl även anses för den riktiga. Där-
för ha vi för provrökningen brukat säga
ifrån åt de sökande, att uppgifterna skola
lösas utan ekvationer, vilket innebär att
vi hålla oss till lagens krav på kunskaper
i aritmetik och till ej sidan av lagen
tillåta påökning av kursen med ekvations-
lära. Sålunda gallra vi också ut dem,
som slagit i sig ekvationsläran mekanisk
utan eftertanke, och de få ej bli några
illojala konkurrenter till dem som ej läst
mer än den föreskrivna kursen men verk-
ligen kunna tänka själva. Sedan få de i
alla fall vid seminariet sätta sig in i ekvations-
läran.

Detta om matematiken, vilken torde va-
ra det ämne, där frestelsen är störst att
förväxla överkurs med gedigna kunskaper.
Hur praxis härvidlag är vid andra
seminarier, vet jag icke, men i Växjö
har rektor Mattsson offentligt i pressen
upplyst om, att de vid intagningen i
studentklass följa en liknande princip i
det att de föredraga en sökande med fina
studentbetyg men utan varje akademiskt
vitisor framför en konkurrent med slät-

Onsdagen den 13 april begåvades
Osvenska folket med en ny tull —
tull på ägg, 20 öre pr kilo. Bondför-
bundarna, som stod bakom motionen, ha-
de begärt en tull på 30 öre pr kilo, men
utskottet pratade ner den till 20, social-
demokraterna hade yrkat på avslag.

Det bara visslade i luften av siffror —
om också inte så stora, som när svenska
folket delar ut lån till bankerna — det
var siffror på ägg, på arbetslösa, på im-
port, på export, det är inte lite som en
riksdagsman skall hålla reda på, men pri-
set togs nog av *hr Westberg* som visste
precis på hönan hur många det är som
promenerar på finska gränsen, så att han
kunde lugna *hr Forsell*, som hade bekym-
mer för den finska äggkonkurrensen.

hr Löfgren, som är hemma i de där
trakterna, förklarade att tullen, som syftar
på Finland som har exportpremier, kommer
att drabba Danmark, som icke har export-
premier. Det säljes i Norrbotten lika mycket danska som finska ägg
och som Kalixholaget behöver sälja plånk
och bräder till Danmark ville *hr Löfgren*
icke vara med om att dela ut denna
smocka till Danmark, som tillförslaget in-
nebrår. Vad Finland beträffar så har väl
import från Finland rörligt sig omkring 13
miljoner kronor medan vi fått exportera
textilier m. m. till dem för omkring 35
miljoner kronor. Då man kan riskera att
Finland svarar med samma mynt, yrkade
han bifall till den av socialdemokraterna
avgivna reservationen.

hr Löfgren påpekade också i sitt anförande att äggkon-
sumtionen på grund av det billiga priset
stigit betydligt i vårt land. Komme pri-
serna åter att stiga i höjden skulle kon-
sumtionen i dessa arbetslöshets tider
genast sjunka, och hjälpen till jordbruket,
om det varit någon, bortfalla.

hr Statsministern förklarade att den
begärda tullen kommer att verka som ett
slag i luften, då den föga eller intet hjälper
jordbrukarna, men irritera våra han-
delsförbindelser. De barriärer man reser
melan länderna nu, kommer att försvara
återhämningen.

hr Lindman var ovisst om huruvida
statsministern talat som vanlig riksdags-
man eller för regeringen, då han talat
från talmanstolen och icke från regere-
ningsbänken (är det så viktigt med det?)
och efterlyste vad regeringen gjort för att
hjälpa Sveriges jordbrukare. Man kunde
nästan tro att *hr Lindman* var arg, för

struken studentexamen och meletmattiga
akademiska betyg. Givetvis torde det dock
ännu bättre, om lagen tillät prövning av
de sökande studenterna i några kunskaps-
ämnen, särskilt modersmålet och matema-
tik. Men ännu äro vi ej där.

Alltong, man kan ej utan vidare påstå,
att konkurrensen drivit upp intrådesford-
ringarna till jämnhöjd med realskoleexa-
men, utan det återstår att pröva, om detta
bör ske genom de i riksdagens förelagna
lagändringarna. Fördelen därrav borde
bli, att de flesta inlämnade kunde kräva
mindre timal vid seminariet, så att mer tid
bleve över till pedagogik och metodik
samt undervisningsövningar, förutom att
man har ett svagt hopp att arbetsbördan
skulle minskas och jaktet hos eleverna
försvinna. Problemet är dock att, vare
sig fordringarna höjas eller ej, ordna det
så för begåvade ungdomar på landsbyg-
den, att de för överkomligt pris, helst i
hemmet, skulle kunna sköta sina studier
så självständigt som möjligt. Inga real-
skolefabriker borde få uppstå med samma
benägenhet som många nuvarande
preparandkurser till seminarierna, nämligen
att lista ut vad läraren i varje ämne
mest frågar på och sedan slår i eleverna
det, så att de arbeta på att inför läraren
lä skenat av bildning och ej verklig bild-
ning. Därrör borde skoloröverstyrelsen via
rektorer ordna med anvisningar om vad
aspiranterna på egen hand kunna läsa i
böcker och hurusom de därjämte vid
uprätstudiet kunna använda grammofoon-
metoden. Dessutom borde de i varje äm-
ne, där handledning behöves, hänvisa till
ett eller ett par korrespondensinstitut som
i ifrågavarande ämne ge värdefull under-
visning och ej blott mekanisk dressyr.
Härmed skulle mycket vara vunnet.

Gösta Setterberg.

han gjorde en häutig gest med papperet
hos höll i handen, men man anade att
också en statsminister kan ha tempera-
ment, när *hr Ekman* flög upp i talman-
stolen och som svar hänvisade till regere-
ningspropositionen.

Men det hjälpte inte, bondförbundarna
och högren skall nu ha tull, vare sig de
håga någon nytta av den eller inte. Att tol-
larna underhåller ett permanent kristill-
stånd mellan nationerna, under skenbar
yttre förd, bekymrar dem föga.

Nästa tull!

På lördagen behandlade man stats-
skottets utlåtande i anledning av *Kungl.
Majts proposition* angående beredande
av större möjlighet för skoldistrikt att
vid minskning av antalet barn indraga
skolor eller skolavdelningar m. m.

I motivering till en till 1927 års riksdag
avgiven motion i frågan intogs i utskottets
utlåtande heter det bl. a.:

«Det torde icke kunna förnekas att den
nuvarande organisationen av skolväsen-
det i visse avseende saknar tillräckligt an-
passningsförmåga. — — — Den minskade
aktiviteten här nämligen på vissa trakter
verkat så, att barnantalet inom
folkskolorna avsevärt minskats och under
de närmaste åren kommer att ytter-
ligare minska. Befolkningens ökade rörlig-
het mellan skilda orter, bl. a. till följd
av den industriella verksamhetens in-
skränkning eller upphörande, har även på
sina håll bidragit till en kraftig nedgång
av de skolpliktiga barnens antal. — — —
Denna minskning kan bli så avsevärd, att
vissa skolavdelningar bliva överflödiga
och med fördel skulle kunna indragas;
en dylik indragning är emellertid under
nuvarande förhållanden ej alltid lätt att fö
till stånd.»

Ecklesiastikministern hade med anled-
ning därrav begärt en utredning för att
utröna huruvida den nuvarande mellanin-
stansen, domkapiteln, fyller sin uppgift
eller om en ny administration kunde upp-
rättas som bättre, och för staten billigare,
kunde handhava dessa ärenden.

Reservation i denna fråga hade avgivits
av *hr Widell*, *Bergqvist*, *Lindskog* m. fl.,
som ansåg »dåtidshörhållande vara sådana,
att den största värsamhet bör iakt-
tagas ifråga om tillgård, även sådana av
förberedande natur, vilka för statsverket
kunde föranleda ökade administrations-
kostnader.»

Debatten tog det mesta av lördagen i
anspråk åt en mängd talare anmälda sig.
Lärarnas förflyttning, anslaget till skol-
skjutsar m. m. var överens om, men
när man gick in på frågan om mellan-
distansen gick *hr Lindskog* i elden för re-
servationen. *Ecklesiastikministern* svarade,
att om man ville målet måste man
också vilja vägen. Domkapiteln, förklarade
han, är icke kvalificerade för upp-
giften, där sätter, förutom biskopen, en
domprost, professorer och lektorer i latin
och grekiska — de kunna icke ha reda
på lärarebostäder, småskoleväsendet och
andra hithörande frågor. Här gäller att
skaffa ett organ för besparingsåtgärder.
Det fanns för närvarande 1,441 skolor eller
undervisningsavdelningar med högst
10 elever. Naturligtvis finns bland dessa
de som icke kunna bli föremål för rationali-
sering, men omkostnaderna 2,376,000
kronor skulle säkert kunna reduceras genom
indragning och sammanslagningar.

hr Weijne anförde att det inte är så
enkel sak att flytta en lärare. Här till
har man att räkna med kommunerna. Läraren
blir inte den svåraste parten utan det
blir den kommun, som skall få dessa
lärare sig tillsända, vilkas platser indras.

Det hela slutade med små personliga
gllringar mellan *hr Lindskog* och ecklesiastik-
ministern, bifall i Första kammaren
med två rösters övertikt för reservationen,
i Andra kammaren bifall med stor
majoritet till utskottets förslag.

Det blir nog en utredning ändå.

Elsa Svartengren.

F. W. Löfvander

TAPETSERARE och DEKORATOR
Stockholm 42 Smålandsg. 42 Tel. N. 5129
(Hörnet av Malmstillaudagatan)

Utöver alla tapetserare- och dekorations-
arbeten till moderat pris. Levererar: Hela
möblenang och enkasta möbler. Otton-
maner, Schälslonger och Skinnmöbler till
förmånliga priser.

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad

Kurser i medborgarkunskap under 1932

Historia med statskunskap, psykologi,
kommunikalkunskap, mötesteknik,
diskussioner över aktuella politiska
och sociala frågor. Gymnastik och sång.

TVA SOMMARKURSER:

a) Junikursen: 10—27 juni.

b) Julikursen på 22 dagar — 29 juli.

EN HÖSTKURS på 22 dagar 27 september—19 oktober.

INTRÅDESVILLKOR:

att vara vid god hälsa och att ha fyllt 25 år.

Stipendier kunna sökas.

Begär prospekt hos

Rektor HONORINE HERMELIN, FOGELSTAD — JULITA

Kvinnliga vikingaättlingar och pionjärer på Island.

Av ESTRID FALBERG-BREKKAN

Den 20 mars firade Kvennerjettindag på Island (F. K. P. R.) sitt tjugofemårsjubileum. Bilden här ovan visar stiftaren och ordföranden genom 22 år fru Briet Bjarnhéaldsdóttir, Islands mest kända och måhända märkligaste kvinna, en verklig vikingaättling både till det yttre och inre. Hon är gammal vorden, sliten av arbete, ansiktet är färat och skrynkligt men ögonen glittra ännu av spruveligt lust att sätta igång med något nytt och hennes präktfulla, silverglänsande hår är levande som en ungdoms.

Fru Briet Bjarnhéaldsdóttir på 75-årsdagen.

I ett tal, som efter min mening gärna fått vara längre, skildrade hon föreningsens och sin kamp genom åren, ty hon hade begynt sitt arbete på kvinnans frigörelse, långt innan någon drömde om rösträtt vare sig här eller annorstädes. Hon berättade, hur hon ridit landet runt på hästryggen och talat till kvinnorna efter missans slut i kyrkan. (Kyrkorna ha ju ända tills helt nyligen varit de enda samskilsthus som funnits i landet, och man får säga, att prästerna visat ett för deras kategori tillämpligen enastående frisinne, då det gällt att »läna ut Herrans hus till profana ting».)

Det var inte utan en viss triumf hon berättade, att hon stundom fått många flera åhörare än prästen själv. Många lustiga episoder fick vi höra: fru Briet har i sin krafts dagar varit slagfärdig och fröjande och kommit mer än en man att kippa efter andan. Det lyckades henne att bilda rösträttsföreningar på fem platser i landet, det var en iver och häförelse över arbetet, som vi måste avundsa dem, kunde ens de värsta »kommandröfvers» kända hindra dem att komma samman, om möte utdyst. Men lita bygg voro de ju, dessa modiga kvinnor! När deras första landmöte skulle hållas, var till kvinnor skulle komma från alla delar av landet, gällde det ju att taga emot dessa vid bätrarna. Som igenkännings-tecken hade man en rosett av silkeband, men somliga gömde denna under schalen eller kappan!!

När så kvinnorna skulle till att använda sin hemmanna rösträtt, som de erhållit redan 1906, fick föreningen sitt för-

Strindbergs brev till Harriet Bosse.

Av HAGAR OLSSON.

I dessa tider ske märkliga ting: Strindbergs brev till Harriet Bosse ligger plötsligt på bokhandelsdisken, föregångna endast av tystnad, icke sönderriwa av en braskande förhandsredskap. Sensationen blir sannerligen inte mindre för det, men den blir vårdigare det gripande innehållet i boken.

Det första brevet är daterat den 19 november 1900 och utgör författarens tack till den unga skådespelerskan Harriet Bosse med anledning av premiären på Till Damaskus: »Och så: lyckta på färden mellan törnen och stena! Sådan är vägen! Jag lägger bara några blommor på den!» Den sista biljetten skrevs i maj 1908 — ett sista rör från den som obeckvärt ser sig lossna ifrån livet, en sista värdjan till den drömda Chrysaëtos, som återkännt dikterns hans guldpenna: »Säg ett ord! Ett and! Jag skall svara vackert. — — Säg ett enda ord!» I detta tragiska lockrop mynnar brevens själsligt ut. Som helhet bör de heller ingenting annat än ett lockrop, än övermodigt — »vi öfverkinders!» — än ömt och smekande, än hotfullt varnande, än skärmande och utan hopp — ett anrop till alla ljusets makter från den som brottas med sitt mörka öde.

Samlivet mellan den äldre August Strindberg och den unga Harriet Bosse varade inte länge, egentligen inte stort mer än två år. De gifte sig i maj 1901, och redan hösten 1903 flyttade fru Bosse med sitt barn in i en egen våning. Men det band som förenade dem var inte brutet med skilsmässan — ju osynligare det blev, desto större tycktes dess bindande kraft bli. Själlarna slingrade sig kring varandra, även om aldrig så stora avstånd skilde kropparna åt. Det sociala äktenskapet efterföljdes av ett andigt — Uebermenschliche Ehe, som Strindberg skrev. Brevet börja ett sållsamt vittnesbörd om detta umgänge så astralplanets.

Strindberg hade ju vid denna tid i fenomenal grad uppvänt sina telepatiska anlag. Hans känslighet för själiska inflytelser var övernaturlig, kan man säga. »Du har sökt mig hela dagen», heter det »i dag tisdag förmiddag har jag känt som om Du led» »i natt klockan 12 kände jag Din doft» som ett kort utrop, vilket jag besvarade.» Han förnimer den fränvarandes närvaro rent fysiskt, ibland som en välsikt. Under sådana förhållanden kunde varken advokaterna eller de geografiska avstånden göra något till eller ifrån. Den Harriet Bosse som Strindberg älskade efter skilsmässan, var i själva verket hans genus.

Vad Harriet Bosse var för Strindberg, det finner man klart och enkelt uttryckt i några ord i ett av de sista gripande breven, de, som åro skriva efter hennes förlovnin med en annan man: »Men hur som helst: gif mig tro, gif mig vackra tankar, gif mig guldpenna! Annars är det så svårt att leva!»

Det är lätt att döma Strindberg. Han gjorde ju inte annat än gif hugg på sig och förde demonisk rättegång med andra. Men även den som är mest sinnad att döma och fördoma torde känna sig osäker och kanske skamma inför ett sådant vittnesbörd som denna bresamsamling. Det upgår plötsligt att här fördras högre domstol. Det framgår, hur svårt det är att leva för den som har en demonisk Karma.

De som dot ut livet är, eller kan vara, en döngsaskola för snälla barn — lyckta,

frid, harmoni o. s. v. — skola i Strindbergs liv se framför allt det negativa: det sargande, upprivande, håldande. De skola också avvisa ett uttryck som »demonisk Karma» med den bättre vetandes rationalistiska leende. Men kvar står verkligheten. Den verklighet som Strindberg i ett av breven uttrycker på följande sätt: »Det är ju att kämpa mot demoner alltigenom; att man vinner, är ett underverk.» Strindberg hade, om någon, rätt att säga de orden. Han hade att kämpa mot demoner alltigenom; i sitt lynne, i sin själ, i sin fantasi, sitt överkänsliga nerviv. Mot makter, verkligheter. Sådan var hans Karma. Detta kan endast av orfärlighetens förnekta. De som se livets högsta triumf i den levande andens förmåga att inom sig — i sin själ, na, skapande cirkel — förena de splåningslydda motsatserna i jordandelivet, skola se underverk i att han trots allt vann. De se honom, som sargade fingrar, för den kosmiska guldpennan — rita oförginglighetsens skritt i förgångligheten. De se i hans liv skapandets offerväsen — den heliga linjen från död till uppståndelse, från inferno till paradisk.

Denna linje kan man i klarhet följa i dessa brev. Detta ger dem deras särställning bland allt det som av Strindberg själv och honom närmastående publicerats angående hans intima liv. Tydligare än på något annat håll kan man här se, vilken outsinlig källa av ljus, av tro, han måste ha burit inom sig, för att under trycket av sitt öde över huvud kunna leva och skapa. Han var född att lida och att bringa andra lidande, på det att ur allt detta lidande gnistan skulle springa fram — tändande, förödande, pånyttfödande.

Mycket av det mjukaste hos Strindberg träder fram i denna bresamsamling — hans ömhet, hans offervillighet, hans barmhärtighet. Detta har man att tacka fru Harriet Bosse för. Hon har vid redigerin och kommenteringen av breven inte fördolt något, men inte heller försvanskat något genom en ovidkommande advokater. Hon har meddelat endast knapphändiga och sakliga kommentarer och för övrigt låtit breven tala för sig själva och därvid bero. Följden är att vi, utan förvillande dimbildning, kunna se Strindberg sådan han var vid denna tidpunkt, då hans skaparliv led mot sitt slut — med livsjuvets och dödsörkrets kontraster sida vid sida, förenade i ett människohjärta, plågat, ångsat, roligt, men hugsvallat av utöksevisshet.

När Harriet Bosse ingick en ny förbindelse, genomgick Strindberg den korrespondens, av vilken hans andel nu publicerats. »Där finns i dessa brev det bästa hos oss», skriver han då. »Det är icke diktat; det är sant; det är icke posering.

Restaurang Port Arthur
Blekingegatan 40
Telefon Söder 34784
Bra matställe

det är icke illusioner, och menas med illusionerna något överkligt, så är detta högsta verklighet.»

Den som läser Strindbergs brev till Harriet Bosse har endast att instämma. Detta är högsta verklighet.

Strindberg till Harriet Bosse. Natur och Kultur.

Dagmar Nordenfelt.

En lovande debut.

Det var roligt se, att Konserthusets stora sal var i det närmaste fylld då fröken Dagmar Nordenfelt gav sin debutkonser. Det var ej heller underligt om intresset var större än vid debutkonserter i allmänhet, då konsertgärskan framträdde i egenskap av såväl pianist som kompositör. Programmet inleddes med Bach's stora »Tocatta och fuga d-molls i bearbetning av Tausig, varefter följde Haydns graciosa Variationer. Fullt till sin rätt kom fröken Nordenfelt egenligen först i sin egen pianosonat A-dur. Denna, liksom hennes sånger i senare del av programmet, fängde givetvis största intresset. Vackrast var Largo-satsen, genom sin besjälade melodi. Första satsen tillslades genom sin friskhet, varemot satta satsens huvudtema verkade något banalt efter largosatsens förmålligare tonspråk.

Det bästa konserten gav var en avdelning sånger av fröken Nordenfelt. Underbart vackra voro »Nordisk vårs till ord av Edith Södergran samt »Ar det du?» med Harriet Löwenhjems text. »Fontänrens sör» till ord av Osterling var fylld av dagvåg friskhet. Till framgången bidrog icke minst Marianne Mörens förtjänstfull tolkning.

Konsertgärskans pianistiska begåvning framträdde bäst i Skrjabin's etyder samt i en Mazurka av Chopin. Applåder och blommor kvitterade den unga konsertgärskans ålskvärt med extranummer.

Nils Rudberg.

MÖTESPLATSEN

Södermanlands länsförbund av Svenska kvinnors västanterförbund hade på söndagens årsmöte på godtemplarsalen i Eskilstuna. Till styrelse valdes fröken Elisabeth Tamn, ordförande, fröken Ingrid Öström, fru Hildur Hult, fru Rut Malm, fröken Honorine Hermelin, fröken Märta Werleman, fröken Hanna Johansson, suppleanter frökenarna Malla Andersdotter, Anny Henriksson, Ester Bäckman, Margareta Jonsson och fru Emmy Bosson, revisorer blevo fröken Stina Fredriksson och fröken Elin Karlsson.

En del föreningsangelägenheter behandlades. Förelättarinnan Elin Wägner lämnade en redogörelse för det förslag, som inlämnats till avrättningskonferensen av de internationella kvinnooorganisationernas nedrustningskommitté i Genève och i samband härmed angott mötet följande resolution:

Södermanlands länsförbund av Svenska kvinnors västanterförbund instämmer i den begäran om radikala åtgärder för nedskärning av rustningarna, och de internationella kvinnoförbundarnas nedrustningskommitté i Genève framställ till allmänna avrättningskonferensen i sin skrivelse den 16 mars.

Vi vilja särskilt uttala vår misstro mot de försök, som gjorts vid avrättningskonferensen att i den blivande konventionen införa bestämmelser till skydd för civilbefolkningen. Vi tro att sådana inge en falsk trygghet och föra in frågan om avrustningen på sidospår.

Vi förena oss vidare i kravet på att avrättningskonferensen, innan den åskiljes, tillåter en permanent avrättningskommitté med uppgitt att förbereda arbetet på att stegvis nå fram till full avrustning. De förslag, som framkommit på konferensen att beröva staterna rätten till de förligaste anslagsvägnar ett glädjande tecken. Men endast som en början till utrotande av militarismen har förbundet mot anslagsvägnar något värde. Militarismens giftändare skola annars snart växa att igen.

På eftermiddagen hölls offentligt föredrag av fru Elin Wägner över ämnet »Avrustning ändä».

EN UPPMÄRKSAMMAD BOK!
ELISE OTTESEN-JENSEN:
Människor i nöd.
DET SEXUELLA MORKRETS OFFER.
3,000 ex. sålda på 3 veckor!
D:r Ada Nilsson i Tidevarvet:
...gripande och på samma gång vederhäftig... Den bör läsas av varje riksledsgång, av alla ämbetsmän i detta land...
Quelqu'une i Sv. Dagbl.:
...en klok, varm hjärtad människa som skrivit boken, rätt till hjärtat gående, lufken kring det skildrade är hög och ren om å höstligt kylig... Det är ett i högsta grad läsvärdt socialt dokument.
D:r Gerda Kjellberg i Fönstret:
...sympatisk därför att den är så mänsklig, den griper därför att den är så sann och välgörande fri från sentimentalitet... Vard att läsas, begrundas och spridas.
Prof. Johan Almqvist i Arbetaren:
...Värd att spridas i vida kretsar, i sådana högre samhällslager, i vilket pryder och sexuella fördomar äga makten.
Häftad kr. 1:50, inb. halvfr. 3:50.
I bokhandeln eller direkt mot förläggaren från
FEDERATIVS
STOCKHOLM I.

Fogelstadförbundet i Stockholm
kallas till sammankomst lördagen den 23 april 1932 kl. 7.30 e. m. på Kvinnliga Kontoristföreningens lokal, Brunkebergstorg 15.
Elsa Svartengren berättar om Intryck från riksdagen.
Trä 1 l. kr. serveras.
Gläser få medtagas efter anmälan å tel. 78.82. Kommitteled.

Vilket?
Naturligtvis **AMAFLO**
Champoneringspulver
För såväl ljus som mörkt hår i paket à 35 öre.

Majestätet och Frihetsligan.

(Forts. fr. sid. 1).
pur unga dam, vilken en gång skrev »Janas hjärtan» som efter cirka trettio år helt plötsligt återvänt till den miljö som en gång tjuvat henne. Janas hjärtan är intet självständigt verk, men det är skickligt byggt på impulser ifrån dåtidens litterära heroer — »Majestät» är däremot ett självständigt arbete, en eldtermogad av de alltför hastigt tillkomna tekniska förtjänster ungdomsromanen ståde med.

Det är ett låtal förnunnat att kunna skriva en dialog vars ledighet och trovärdighet inte för en sekund blir betvivlad. Med väl dolt skicklighet hade fru Stiernstedt förestätt att turnera replikerna, bygga upp en stegrande stämning och jag tror att den delvis rätt kyliga hållning publiken förefedde, var ett bevis på att den blivit lurad på konflikten. Det stora berfallet hade förmodligen tänkt sig en valhalt societetspjäs med sötligt nonsens och i dess ställe lät den debuterande damen oss sitta i intensiv spänning ifrån första repliken till den sista. En svensk dramatisk debutant får inte överträffa den importerade dramatikens standard. Det är ett brott! I stället för att glädjas åt att det finns i vår krets ett intelligent begåvat fruntimmer, ingalunda verkande litterär hemömserska, visa vi oss besvikna, haka upp oss på ett s. k. m. att slut. Revolverslut, antingen i verkliga livet eller på teatern är alltid banala, men vem vet om inte Marika Stiernstedt med fulländningen av sin teatrer ville nå just det banala, meningslösa i kretsloppet liv och död? Hans majestät konungen är död — leve konungen! Det är mycket länge sedan jag på vår Dramatiska bevakningen en föreställning, som skänkt mig samma njutning och smak av »god teater».

Spelar var genomgående bra. Bland bipartierna skymtade ett flertal expressiva masker, Browallius gamla politiker alldeles ypperligt, Knudgens polismästare, Hillbergs adjutant och herrarna Barkelind, Högel och Kåges insatser bidrog högst väsentligt till att första-plansfigurerna fingo en god bakgrund att agera mot.

Som Majestätet självt presterade herr

**till mat och bak
gott resultat med
kooperativas mjöl**

Varje dag använder husmoderna mjöl vid matlagningen — då och då för bakning av bullar eller kakor till ett litet kafferep. Det gäller för henne att alltid använda mjöl, som hon kan lita på. De kooperativa butikerna tillhandahåller ett verkligt bra och pålitligt mjöl från egna kvarnar — det ger gott resultat till mat och bak.

kooperativas mjöl

Alw ett litet torrt men nobelt arbete. Det brast i tytte elan vid de tillfällen då konungsligheten skulle gjort sig omedvetet påmind. Mahända var heller inte konstytningen till sitt förfärg så lycklig. Slika bagateller betyda mera än vad man anar — men naturligtvis som skådespelarens bästa stöd fram och dessa veta vi att uppskatta.

Fru Teje var däremot Drottning i varje tum, helgetut suverän och klåd precis som man vill se en anstult forstuna. Det fanns detaljer i fru Tejes spel vilka höra till de bästa intuitiva giftnar konstnärinnan presterat. Kommer pjäsen att gå i fortsättningen blir det nog till en mycket stor del tack vare hennes värdefulla människostudie. Olof Winnerstrand gjorde ett grepp i fjärdingen, halade fram en av sina charmfulla, lättjämiga guttemannakrabbare. Hans eleganta enkelhet är alltid välgörande, han vet vilka ord i en sats som är huvudsak och vilka som skola underordnas.

Konungäparets tvänne dottrar föredde en holländsk robusthet och ett borgerligt piggt tal. Fru Rothgardt gestaltade den obligatoriska älskarinnan, utan patenterade tonfall. Den unga damen var en naturlig, sann replikföring. Hon bevaknar talet som ett medel, inte som en huvudsak. Nyss, i Ulstjerna, kom hennes meriter mera till sin rätt och i och med utförandet av Alicia i »Majestät» har hon absolut visat att teatern inte behöver sakna frisk och innerlig ungdomlighet i unga roller. Lars Hanson gick händerna ett god stycke i förväg, han var boy redan innan han kom synligt in i handlingen och utnyttjade alla tillfällen till ensamkonst med virtuos inlärd pregnans. Det är intet tvivel om skådespelarens intelligens, hans klarsynthet och hans märkliga förmåga att utarbeta detaljer som rent patologiskt tolka en karaktär, men de flesta av hans scenkapelser smaka mera av »hemarbete» än av livsskildringar utfäddna genom samspel och ett ödmjukt underordnande av rollerna, i stället för mänsklig rangordning. Jag har kanske fel i min tro, men så förefaller artistens sceniska utvecklingsgång för mig. De stora utbrotna skådespelarens ekonomiskt stegar sig till mot de rätta momenten äro ytterst sällan spontana och merendels få de en enrumms falskhet i tonen, som bryter med den intensitet alla arbetat för under kvällen. När en person likt herr Hanson äger förmåga att ständigt intressera, bör han också lära sig konsten att se på en föreställning som en konstnärlig helhet. Hans stora meriter sjunka inte till botten utan erkännande, även om alla medspelarna i en pjäs stå på en hög nivå.

Regien, scenbilderna och speciellt den utomscenliga behandlingen av uppsattumtlet i första akten var strålande bra arrangerade — för mina öron lät det som om gramfonlören spelade en stor roll i det tekniska arbetet? Denna gång visade herr Molander sig ifrån sin rätta och bästa sida.

Sven Stål.

Luchs Reklamkaffé

Bagarstugan
HORNSGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGGAGATAN 65 • „ 73 37
GOTGATAN 52 • „ 353 09

Pension efter sin moder.

(Forts. fr. sid. 1.)

kats så, att pension icke i något fall kan utgå till manlig befattningshavare barn utom äktenskap. Alltså kan icke barn till kvinnlig befattningshavare erhålla pension om det icke är »sakta barn». Det egendomliga är emellertid att om detta nu relaterade »falls» inträffat t. ex. inom postverket hade barnet utan vidare varit pensionsberättigad, beroende på att postverkets tjänstemän tillhåra civilstatens änke- och pupillskassa i vars reglemente år 1929 en ändring gjordes så att uttrycket »sakta barn» utbyttes mot »segt arvsberättigat barn».

Det är här anomalien ligger. Samma belopp av pensionsavgifter, erlagda för samma ändring, jämlik samma förtjänst av befattningshavare i samma avtjänst- och pensionsställning, medför i den avn verket men icke i det andra pensionsrätt för efterlevande i samma skyldskapsställning emot befattningshavaren.

Telegrafstyrelsen, som insett det för rättskänslan stötande i ett sådant förhållande, har hos Kungl. Maj:t anhållit om rätt att få utbetala den pension till barnet som det i övrigt kunde vara berättigat att erhålla. Men då inträffat det överraskande. Stabskontoret är så tveksamt beträffande det berättigade här att det hela resulterar i att Kungl. Maj:t i stället förelägger riksdagen proposition om att ett årligt underhållsbidrag av 600 kro-

nor skall utbetalas åt barnet till dess 18 år. Pensionen skulle ha utbetalats till och med 21 års ålder med 1,278 kronor, oavsett dyrtillfällighet. Alltså med ett mer än dubbelt så stort belopp.

Stabskontoret har nämligen tolkat vederbörande kungörelse så, att kvinnlig befattningshavare barn utom äktenskap skulle vara pensionsberättigad endast i sådana fall, som motsvara oem, då en manlig befattningshavare barn utom äktenskap är arvsberättigad och således äger åtnjuta pension. D. v. s. då barnet är trolovningsbarn eller ledern har avgett sådan förklaring, som avses i lag den 8 juni 1928 om arv. Efter »moder» är emellertid ett sådant barn enligt samma lag alltid arvsberättigad — någon »förklaring» av samma art som den fader avger är enligt naturens egen lag obehövlig.

Motionen går nu ut på att understödsbeloppet skall höjas från 600 till 1,000 kronor. Man får hoppas att riksdagens mening lika väl som Telegrafstyrelsen inser det ur rättvisans synpunkt orimliga i att pengar som inbetalas av kvinnorna för beredande av pension åt deras barn icke kommer dessa barn tillgodo. Det är också att hoppas, att riksdagen i föreliggande fall beviljar barnet ett understöd, som kommer den förlorade pensionens värdebelopp så nära som möjligt.

Filmkrönika.

Allt verkligt betydande konst, filmkonsten inbegripet, är tendentös. Detta betyder inte, att all tendenskonst är verkligt betydande. När motivet endast är en tillfällig illustration till tendensen, när bild och tanke inte fötts samtidigt i konstnärens huvud, blir resultatet inte konst utan konstruktion.

Detta gäller om den omskrivna, på Skandia visade nykterhetsfilmen *Landskamp*. Den har vissa lyckade detaljer. Till dessa hör framför allt scenen, där den inför löpsedlarna församlade folkmassan glömmet hela japansk-kinesiska kriget för en krossad liter. Men i det hemmassägarens, som avluras sitt sparade kapital genom festande på guldkor, är omöjligt som typ för den svenska bonden. Och slutet, där den unge brospekulantens far, den bekante kapitalisten med det veka hjärtat, hjälper bonden att återgå garden, så att allt åter blir fröjd och gänkan och brännvinsflaskan apterade till blomvas, detta slut är med hänsyn till livsvisning och konstnärlighet så olyckligt som möjligt.

Men det orimligaste av allt är dock filmens positiva lösning av problemet. Enligt denna skulle den stora räddningen undan nöden ligga i — idrottssporten. Som här lärar av intet blott superiet utan även ungdomsarbetslösheten! Denna sociologiska naivism gör, att filmen mister sin agitatoriska verkan och även som konstnärlig produkt måste betecknas som dålig i stort sett.

Av bättre välför är en annan tendensfilm, den tyska *Brytningstider*, som går på Sture. Den är byggd på en teaterpjäs av Christa Winsloe, som anmäldes av Hagar Olsson i Tidevarvet, när den förra året uppfördes i Berlin.

Här är det ett uppfostringsproblem, som sättes under debatt. I en flickpension klämma mot varandra två uppfostringsprinciper, den ena förköppsalig i den otäckta, tyranniska föreståndarinnan, den andra i den av eleverna dyrkade, milda men ändå fasta lärarinnan von Bernburg. Den senare segnar först, när den förra med sin brutalt drivit en ung, av sin ensamhet plågad flicka i »brytningstiden» till självmordets grän.

Endast kvinnor uppträda i filmen, som till och med registreras av en kvinna, Leontine Sagan. Som konstverk står filmen högt, framför allt genom sitt spel eller nogare uttryckt genom sin psykologi. Alla de olika typerna äro, var och en i sitt slag, utformade med äkta inselse. Skådespelerskornas namn äro Hertha Thiele, Dorothea Wieck, Emilia Unda, Hedwig Schlichter.

En tendensfilm är även *Köpenick-kapiteln* på Sibyllian. Också denna är byggd på en teaterpjäs, Carl Zuckermeyers överdådiga, samtidigt mänskligt gripande och blodigt satiriska dramatisering av köpenickiaden, känd i Stockholm från Vasa-teaterns utmärkta framförande av den samma för någon tid sedan.

Filmen följer noga skådespelet. Följaktligen går den i fråga om konstnärlig kraft inte upp mot detta. Ty filmkonsten måste utveckla sina egna tekniska resurser, om den skall nå det högsta, den får inte vara blott fotografierad teater. Ändå är denna film sevärd, inte minst tack vare Max Adalberts insats som framställaren av den falske kaptenens tragiska öde och tokroliga kupp i Köpenick.

Till sist ett ord om en film, som inte synes ha mycket med tendenskonst att skaffa. Buster Keaton-farsen *Hår ve de skrat!* på Piccadilly. Den behandlar i viss mån samma ämne som den ryska *Vägen till livet*; en flock vilda barns uppfostran till renhårlighet. Jämförelsen mellan de båda filmerna är inte precis smickrande för U. S. A. I Ryssland läras de unga bestierna att arbeta, i Amerika humaniseras de genom en filantropisk miljonärs — Biister Keaton — skrämtande krusningsrum till en söt flickas kär. Alltså, även här är en tendens, som ungefär kan uttryckas så: det finns nåt i samhället, framförallt är proleterungdomens uppfostran försummad, och den ende, som kan bringa ljus i ofändet, är den sysslolöse storkapitalisten, under förtusning att han är galen!

Världskriget är ett motiv, som alltjämt lockar diktare och filmregissörer. Det har blivit populärt, inte minst tack vare den moderna civilisationsminstskans behov av romantik. Detta gör, att man alltför ofta avlägsnat sig från revoluten mot kriget och krigstragiken.

I den tyska ljudfilmen *Den dödsdömda bataljonen*, som är en kombinerad krigs- och älyfilin, finns det för all del ett mänskligt lidande. Men framför allt finns det patriotisk (historisk) och romantisk. Alpernas storslagna skönhet bildas ett effektivt scenari åt österrikiska kulsprute- och skidåkrabragder — medan italiener-

Råd och Rön

Kinamagasinet

Pröva våra Handvävda Siden till Klänningar, Underkläder m. m. SPECIALAFFAR för Kinesiska varor: Siden (Shantung, Crêpe, Brocade), Spetsar, Handbroderade Schalar, Dukar, Kudlar, Flygeltäckor, Sidenunderkläder, Konststicker, Möbler, Antika bronser, Thé, m. m. **Äkta varor! Låga priser!** BIRGER JARLSGATAN 12 STOCKHOLM Telefon: 724 35.

MENSENDIECKS GYMNASTIK

FÖR DAMEK Motionsgymnastik. Kutt, rygg, svanrygg och hållningsfel bortarbetas. **RUT IVRELL** Medlem av Svenska Mensendiecks Förbundet. Dipl. av Dr. B. M. Mensendieck. Nybrogatan 11, 6 tr. O. 98 21.

Permanent 15 år. Modernaste appar. 6. öljer i samband med månadlig praktik i in- och utlandet. Garant. ett förskott resultat. Obs! 2 timmar. David Bagars gata 3, 1 tr. Tel. 760 06.

na borra sig in som fega muldvad i berget för att underminera önheten. Denna ideologi från frikrigstiden är rent reaktionär, en dimbildning i de svarta makternas tjänst. Publikens bör ge på detta! Allra helst som filmen, vars regissör och hjälte heter Luis Trenker, har flera starkt livsande, lyrisk-dramatiska partier, tjuvstämt omväxlande med ganska ledsamma långreor.

I måndags anlände *Svärmar kommer* till Skandia. Den slår svenskt filmrekord i vulgär entald, och det vill inte säga lite. Hur kunna humorister av Karin Swanströms och Erik Berglunds rang låna sig till dylikt? Och hur kan publik och kritik, arbetarbidningarnas inberäknad, ha panina att applådera det?

TIDEVARVET

REDAKTION: Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10-12. EXPEDITION: Telefon 182 43. Kontorstid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m. Postgiron 15 44. PRENUMERATIONSPRIS: För helår kr. 6: - , halvår kr. 3: - , kvartal kr. 1: 50. Lönsumman 15 öre. ANNONSPRIS: I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1932 Zetterlund & Theanders Boktryckeri-A. B.